

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ НАУКОВОГО КОНТЕНТУ В УКРАЇНІ: НА ПРИКЛАДІ “МОЯ НАУКА”, “КУНШТ”, “ТРОМАДСЬКЕ” (НАУКА)

© Іваницька Маргарита, 2021

Розглянуто специфіку висвітлення науково-популярних матеріалів на прикладі таких медіа, як “Куншт”, “Моя наука” та “Тромадське” (наука). Проаналізовано контент та теми матеріалів, періодичність виходу, жанри, специфіку публікацій, присутність зазначених ЗМІ у соціальних мережах та різноманітність контенту.

Проаналізовано список тем, котрі найчастіше висвітлюють обрані медіа, кількість та якість контенту, що публікується за календарний місяць. Також якість висвітлення теми коронавірусу SARS-CoV-2 та пандемії 2020 р., розробку вакцини на всіх етапах проти коронавірусу SARS-CoV-2, її види та доведену ефективність.

Наведено напрямки руху науково-популярних медіа за визначенням In Science та популяризаторів науки. Наведено перелік українських популяризаторів науки.

Наголошено на важливості популяризації науки та щоденному розвитку науки, щоб між знаннями вчених та знаннями пересічних громадян не було “прірви”, та створенні нових науково-популярних медіа в Україні. Також на вивченні мови сучасної науки, тобто англійської, адже саме цією мовою виходять в світ публікації, що стосуються науки, техніки та всіх передових наукових досліджень. Завдяки публікаціям англійською мовою, популяризатори мають можливість дізнаватись про останні відкриття та винаходи. І так, швидко доносити до загалу останні наукові знання. Наголошено на тому, що існує невелика кількість науково-популярних медіа в Україні та на важливості заповнити цю нішу, оскільки аудиторія бачить в ній потребу. Зокрема, у необхідності просування науково-популярного контенту через соціальні мережі, такі як YouTube, Instagram, Facebook, Twitter, Telegram.

Окреслено ключові напрямки розвитку української наукової популяризації та її функції.

Наведено визначення термінів “популяризація науки”, “науково-популярне медіа” та функції популяризації науки.

Ключові слова: популяризація науки, науково-популярний контент, популяризація, науково-популярні медіа.

Аналіз останніх досліджень, публікацій. Наукових матеріалів, котрі стосуються популяризації науки у ЗМІ не так багато, ця тема не надто хвилює дослідників. Проте останнім часом з’являється все більше наукових робіт, де дослідники аналізують науково-популярний контент. Одним із популяризаторів науки та дослідників цієї сфери в медіа є Дмитро Губенко. Різні аспекти популяризації науки досліджували такі вчені як О. Коновець, Н. Зелінська, Б. Потятинник. Науково-популярну періодику активно досліджує Д. Філоненко. Науково-популярний контент також досліджувала О. Задорожна.

Постановка проблеми. В Україні загрозово невелика кількість науково-популярних ЗМІ. Проте наука не стоїть на місці, і без науково-популярного контенту, між знаннями вчених та пересічних людей, може утворитись своєрідна “прірва”. Інформаційні медіа подають інформацію про досягнення науки лише побіжно, а саме короткими новинними матеріалами, проте не пояснюють суті та ролі відкриття чи дослідження. У час пандемії коронавірусу істинні наукові знання, боротьба з фейками та міфами є як ніколи актуальною. А, відповідно, актуальними та необхідними є науково-популярні ЗМІ.

Отже, важливо вивчати та аналізувати українські науково-популярні медіа, адже вони не лише побіжно досліджені науковцями, а також про них часто навіть і не знають пересічні громадяни.

Актуальність дослідження зумовлена потребою вивчення різноманітності контенту українських науково-популярних медіа, їхньої ролі в популяризації науки. Досліджень на тему науково-популярних ЗМІ та науково-популярного контенту є катастрофічно мало, а тому є потреба у їхньому ґрунтовному вивченні. Науково-популярна журналістика об’єднує досягнення науки та техніки з усього світу та доносить інформацію та знання про них до своєї аудиторії.

Мета дослідження – проаналізувати специфіку науково-популярного контенту “Куншт”, “Моя наука” та “Громадське” (Наука). Порівняти тематику, жанри, кількість публікації та періодичність оновлення публікацій.

Об’єктом дослідження є науково-популярне медіа “Куншт”, науково-популярний портал “Моя наука” та рубрика “Наука” інформаційного мовника “Громадське”.

Предметом дослідження є науково-популярний контент, опублікований на сайтах “Моя наука”, “Куншт” та “Громадське” (Наука).

Виклад основного матеріалу. Наука та технології постійно розвиваються. Від чого залежить стан науково-популярної журналістики? Насамперед від стану самої науки в країні та світі. Стан української науки можна оцінити як загрозовий, через недостатнє фінансування науки, плин та відтік кадрів. Кількість науковців на душу населення в Україні стрімко зменшується [26].

У науково-популярній журналістиці правило “баланс думок” діє не так, як у класичних інформаційних матеріалах. Все просто, у науково-популярному контенті немає місця псевдонауці, тобто всьому чого не визнає наука офіційно. Наприклад, світова наука не визнає ефективності гомеопатії. Саме тому жоден науковець, не скаже, що хвороби варто лікувати гомеопатичними засобами. Так само й науковий журналіст. Гомеопатичні засоби можуть згадувати в матеріалах лише побіжно, зазвичай, щоб розвіяти міф ефективності. Тож тепер уявіть, коли журналіст, застосовує “баланс думок”, запрошує псевдонауковців, котрі рекомендують використовувати гомеопатію. Так журналіст суперечить науці, а тому вже не є її популяризатором. Зважаючи на це, одним з основних правил популяризації науки – це не суперечити догмам науки, котрі є визнаними у всьому світі.

Заступник редактора “National Geographic” в Україні Дмитро Губенко так говорить про нові науково-популярні проекти: “Я працюю в журнальній журналістиці вже більше семи років, тому чудово усвідомлюю, що група ентузіастів-волонтерів не може запустити науково-популярний проект самостійно. Через складність та дороговизну. Для такої редакції потрібні не лише журналісти та дизайнери, а й рекламісти, юристи, бухгалтери, маркетологи, спеціалісти з логістики, друку, продажів [5]. Країна молода, наука та популяризація теж, але з часом та спільними зусиллями, сфера популяризації буде активно розвиватись. Час не стоїть на місці, а тому українська науково-популярна йтиме вперед”.

In Science, приміром, вважають, що потрібно працювати у чотирьох напрямках:

- 1) конференції про науку та інновації;

- 2) програма популяризації науки серед школярів;
- 3) інкубатор наукоємних проєктів;
- 4) спецпроєкти з медіа [7].

Популяризація науки – процес розповсюдження наукових знань у сучасній та доступній формі для широкого кола людей, що мають певний рівень підготовленості для отримання інформації [20]. Це не тільки про фізику, хімію або космос. Науково-популярна журналістика дає змогу пояснити людині як те, що відбувається навколо, впливає на неї. Як те, що відбувається в неї в голові може впливати на інших та на світ в цілому. Наукпоп – це про все, про життя з точки зору науки, про науку з точки зору життя. Це та сфера журналістики, яка пояснює чому світ влаштований так, як влаштований, пояснює природу речей та дає знання з усіх сфер життя. Без наукового просвітлення, більшість новин не мають сенсу, бо вони повідомляються і забуваються, а речі, котрі стосуються життя та розвитку – довготривалі та невід’ємні.

Завдання науково-популярного журналіста полягає в обробці складної наукової інформації, яку він має передати без зміни сенсу та спотворення. Саме тому такими журналістами стають люди, котрі мають підготовку з певних фахових дисциплін, адже стати справжнім популяризатором науки через ЗМІ, не так просто. Спеціальної підготовки нема. В той час, коли можна стати економічним журналістом, закінчивши факультет економіки та мавши певний хист до написання текстів, або ж додатково закінчивши школу журналістики, то з наукою все не так просто. Важливо розуміти, що образ науково-популярного журналіста збірний. Через те, що та ж економіка може входити до науки, та й входить.

Популяризація науки, “переклад” спеціалізованих знань на мову малопідготовленого реципієнта – одне з найважливіших завдань, що стоять перед популяризаторами науки. Метою популяризатора науки є перетворення нудних наукових даних у цікаву та зрозумілу для більшості інформацію. Популяризація науки може бути спрямована як на суспільство в цілому, так і на його частину, наприклад, молодь [20].

Популяризація, фактично, є засобом реалізації просвітницької функції науки. Вона дає змогу підтримувати критичне мислення і певний мінімальний рівень розуміння складності навколишнього світу й особливостей його розвитку [2].

Антон Сененко, каже, що ще кілька років тому деякі лекції – через перевантаженість формулами та спеціальною термінологією – розраховані, зазвичай, на фахівців, але не на пересічних громадян. І найзрозумілішими були хімічні досліди та досліди під мікроскопом, про які могли докладно розповісти та продемонструвати, але про те, що продемонструвати було важко, не дуже брались розповідати. Сьогодні науковці, вважає Антон Сененко, кандидат фізико-математичних наук, вже навчилися розповідати про свою роботу доступно, цікаво та виважено. Та найважливіше – не примітивізувати наукові досягнення. Крім того, вони завжди намагаються залишити певну загадку для аудиторії, аби спонукати їх до самостійного вивчення.

Кількість учених у нашій країні постійно скорочується: через непродуману державну політику наука постійно значно недофінансовується, тому люди, котрі в ній працюють, змушені або шукати підробітки, або взагалі змінювати сферу діяльності чи емігрувати, говорить А. Сененко й додає, що базове фінансування наукових досліджень обов’язково повинно залишатися, оскільки, наприклад, фундаментальні результати не дають практичної, економічної вигоди “тут і тепер” – їхню користь неможливо порахувати. За конкурсне ж фінансування потрібно поборотись, але для цього потрібно самому вже бути конкурентоспроможним [12].

Популяризація науки має такі функції – комунікативну, філософсько-світоглядну, культурологічну [8, 141–142]. Пропаганда науки сприяє реалізації наукової інформації, інтенсифікує її рух [8, 138].

1. **“Куншт”** – український науково-популярний журнал, який виходить під гаслом: “Наука як мистецтво”. Засновники вважають, що наука не позбавлена краси та творчості, і може бути захопливою, якщо подивитися на неї під правильним кутом. До кожної статті професійні українські художники створюють унікальні ілюстрації [10].

Вийшло 9 номерів журналу, кожен з яких мав окрему тему – космічний туризм, екологія, сни, ядерні технології, мозок, війна, час, гроші, еволюція.

Медіа працює у трьох напрямках – культивує науковий світогляд, просуває самоосвіту та формує спільноту [24].

Хоч “Куншт” і починав свій шлях як друкований журнал, зараз це онлайн-медіа. З березня 2019 р. журнал перейшов в онлайн-формат для того, щоб розширити аудиторію. Ймовірно також і тому, що підготовка видання до друку забирає більше часу та ресурсів, витрат на логістику та невідомо чи окупується. Науково-популярні матеріали з’являються на сайті щодня, вони стосуються актуальних наукових тем та технологій.

На сайті є рубрики за темами: біологія, ідеї, космос, людина, медицина, психологія, суспільство, технології, фізика, хімія, як це працює.

Окремим розділом є “Міфи”, де активно руйнують закоренілі наукові чи медичні стереотипи [18]. Наприклад, на сайті є такі матеріали “Вакцини спричиняють аутизм? Ні!”, “Чи дійсно на язиці існують зони, що здатні розрізняти смак?”, “Хоч в око стрель: читання в темряві не шкодить зору”, “Першому коханцю приготуватися: міф про телегонію” та інші.

Окрім цього є окремий розділ, присвячений подкастам. Зараз виходять два типи подкастів – “Проект інтелект” та “Пост правди”, вони доступні для безкоштовного прослуховування на Apple Podcasts, Spotify, Google Podcasts. Подкаст “Пост правди” виходить за підтримки Українського культурного фонду та у співпраці з Громадським радіо. А “Проект інтелект” виходить за підтримки та ініціативи команди R&D на чолі з Сергієм Купрієнком.

Особливістю “Куншт” є спецпроекти. За час існування медіа, побачили світ такі проекти:

1. “Жіноча справа”.
2. “Наука як мистецтво”.
3. “Наука в метро”.
4. Science After Dark.

“Жіноча справа”. Проект розповідає про жінок, коті зробили значний внесок у розвиток науки. Проект націлений на те, щоб підняти питання видимості жінок в науці та питання гендерної рівності.

До цього проекту були створені футболки з науковицями – Марією Кюрі, Лізою Майтнер, Розалінд Франклін та Маргарет Гамільтон, а також був створений про кожну з них подкаст, в якому розповідали про їхнє життя та внесок у розвиток науки. Про підтримку жінок свідчить і те, що видання активно застосовує фемінітиви та називає жінок науковицями, а не науковцями. Також команда підписана відповідно до гендерного розподілу: співзасновник, співзасновниця, редакторка, дизайнерка тощо.

“Наука як мистецтво”. Медіа запросило відомих українських науковців для того, щоб ті розповіли про відомі картини в музеях з наукової точки зору. Наприклад, про картину з козаком Мамаєм, розповідає кандидат фізико-математичних наук Антон Сененко і там він торкається музики та звукових хвиль; кандидатка біологічних наук Оксана Півень розповідає про картину Всеволода Максимовича “Поцілунок” та на прикладі роботи розповідає про кохання з біологічної точки зору; інші науковці – про генетику, природу агресії, дослідження Місяця, будову ока [21].

“Наука в метро”. Цей проект запустили спільно з телеканалом для пасажирів Way TV у липні 2019 р. [25]. Метою є показати, що наука є ближче, ніж здається. Медіа “Куншт” підготував для пасажирів київського метро 36 відео. Тематами були хімія, фізика, біологія та космос. Наприклад, відео про те як тренувати пам’ять, що таке чорні діри, зоряний пил, чому емоції викликають мурахи по тілу та інше.

З організацією проекту допомагали на консультували такі українські науковці як біологиня Оксана Півень, астрофізик Дмитро Якубовський, хімік і засновник освітніх проектів Віктор Задоянний, фізик та популяризатор науки Антон Сененко. Проект проілюструвала українська художниця Русалія Або.

Проект популяризує науку, допомагає розвиватись дорослим, а дітям – ставити їм правильні запитання [11].

“Science After Dark”. Цей проєкт “Куншт” організував спільно з платформою INSCIENCE. Science After Dark – це музейна вечірка, яку проводили у музеї популярної науки і техніки Експериментаніум [1]. Лекції для проєкту проводили кандидатка біологічних наук, клітинний біолог і популяризаторка науки Ольга Маслова, кандидатка фізико-математичних наук, наукова співробітниця Головної астрономічної обсерваторії НАН України Дар’я Добричова та кандидат фізико-математичних наук з Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України Костянтин Єршов.

“Куншт” присутній у таких мережах як Instagram та Facebook (в основному анонси нових матеріалів та проєктів, посилання на актуальні матеріали), Telegram (науково-популярні підбірки виходять на каналі під назвою “Порадниця Куншт”), YouTube – канал на цій платформі має всього 567 користувачів станом на грудень 2020 р. та поки що активно не просувається).

Також “Куншт” надсилає своїм підписникам e-mail-розсилку “Дайджест наукових новин”.

У серпні 2020 р. співзасновник “Куншт” Кирило Безкоровайний та ілюстраторка Дар’я Скрибченко спільно з “Видавництвом Старого Лева” видали дитячу науково-популярну книгу “Моя подруга з темної матерії” [17]. Ця книга про те як народжуються зірки та з чого складається темна матерія. Це спосіб залучити до вивчення науки молодше покоління.

Щодо матеріалів, котрі вийшли на сайті “Куншт” за вказаний період, то це “Загублені у харчових ланцюгах: їсти чи не їсти м’ясо” (про м’ясоїдство), “Машина часу в вашому смартфоні” (про те як розвивались мобільні технології), “Старі фотографії” (про фото, які людство отримало з космічного зонду “Вояджер”, “Музика у нашій ДНК” (про будову ДНК людини), “Біологія на висоті” (про пристосування тварин на Евересті), “Мій ласкавий та ніжний звір” (про те, що відбувається з домашнім насиллям під час пандемії коронавірусу) та інші.

Про коронавірус вийшли два розлогі матеріали: “У лісі-лісі темному: божевільні міфи про коронавірус” та “Гарячі голови: відповіді на найактуальніші запитання про новий коронавірус” [23].

Це все розгорнуті матеріали, лонгріди, котрі ще й дуже часто озвучені у форматі подкасту. Коротких інформаційних матеріалів на сайті немає.

2. **“Громадське” (Наука)** – це український цифровий мовник, який поширює контент через власний вебсайт та інтернет-телеканал. Медіа було створено 8-ма українськими журналістами 22 листопада 2013 р. “Громадське” стало популярним через трансляції Революції гідності. Переважно фінансується міжнародними фондами та внесками читачів [6].

Громадське – інформаційний мовник, а тому тему науки розкриває дотично, проте на сайті є свій окремий розділ під назвою “Наука”. У ньому вміщено популярні короткі інформаційні матеріали, що стосуються науки та технологій. Розділ “Наука” насправді є підрозділом “Технологій”, який у свою чергу ділиться на власне “Науку”, “Таджети”, “Кібербезпеку” та “Космос”. Сайт має також цікаву кнопку, яка називається “Важливе”, вона допомагає виділити важливі новини не лише, наприклад, суспільно-політичні новини, а й наукові. Вона також чудово працює з розділом “Наука”.

Розділ “Наука” оновлюється не дуже часто, зазвичай, 1-2 рази на день. Зрідка через день. Новини часто межують з розділом “Технології” та “Суспільство”. Багато новин є суспільно-важливими, як наприклад, новини про коронавірус, процес створення вакцини, пізніше про запуск вакцинації, симптоми, способи передачі, кількість хворих та видужалих тощо. Ці новини є як і в загальній стрічці та і в розділі “Наука”.

На сайті немає розлогих науково-популярних матеріалів, найчастіше це короткі інформаційні замітки. Оновлення приблизно 30–35 науково-популярних новин в місяць. Також на сайті розміщено кілька репортажів. Наприклад, про коронавірус – “Коронавірус – удруге й навіть утретє? Коли антитіла не лише не рятують, а й “допомагають” заразитися ще раз” авторства Асель Мусабекової, молекулярної біологині, вірусологині та популяризаторки науки [9]. Це матеріал про стан розробки вакцин, утворення антитіл, штами коронавірусу, імунні реакції та способи вберегтись. Його можна знайти і в розділі “Суспільство”. Новин про коронавірус, власне, на сайті дуже багато, особливо тих, що стосуються розробки вакцин. Ось, наприклад, у матеріалі “Вакцина від COVID індоне-

зійської Bio Farma показала ефективність 97 %. Однак компанія не надала всіх необхідних даних”, йдеться про вакцину від Bio Farma, її клінічні показники, цитати розробників, а також повідомляють й про інші розробки, такі як Pfizer і BioNTech (США та Німеччина), британську вакцину AstraZeneca та американську Moderna. Цей огляд підпадає під категорії суспільство, наука, технології, медицина [4].

Трапляється, що новини маркують терміном “Важливо”, наприклад, такими новинами були матеріали про Нобелівських лауреатів та взагалі перебіг нагородження. Матеріал під назвою “Нобелівську премію з фізики отримали троє дослідників чорних дір” авторства Олега Павлюка можна віднести до рубрик про технології, науку та як суспільно-важливі. У матеріалі розповідається про трьох лауреатів, чому їхнє відкриття важливе, про призовий фонд та церемонію вручення [14].

Лонгріди, що зрідка трапляються у рубриці “Наука” часто стосуються здоров’я та розробки ліків, як і матеріал під назвою “Британські вчені заявили про науковий прорив, який прискорить розробку ліків. Над задачею працювали понад 50 років”. У матеріалі йдеться про те, як британські вчені за допомогою штучного інтелекту змогли розв’язати задачу прогнозування згортання білків, а саме це допоможе у розробці ліків. Матеріал відповідає на питання “Чому це важливо?”, “Як відбувся прорив” та ким є розробники [3].

Медіа присутнє у таких соціальних мережах як Instagram, Facebook, Telegram, YouTube, Twitter. Науково-популярні новини часто поширюють в Instagram та Facebook, як новини, що розважають та не є складними до сприйняття. Особливо це стосується відео з різними цікавинками у форматі коротких відео.

3. **“Моя наука”** – науково-популярний портал, що з’явився у 2011 р. як спільний проєкт сайту science.ua та ініціативної групи вчених НАН України. Метою проєкту є те, щоб вчені та викладачі могли ділитись з читачами цікавими науковими фактами, розповідати про успіхи української та світової науки [15].

Приєднатись до проєкту може кожен охочий популяризатор науки, науковець чи викладач, написавши матеріал на науково-популярну тему, яку розглянуть редактори порталу та згодом можуть опублікувати на сайті.

Автори проєкту “Моя наука” беруть участь в організації “Днів науки” – науково-популярної акції, яка проводиться в наукових закладах України з 2013 р. в навчальних установах Києва, Львова, Харкова, Одеси та інших міст України.

Портал оновлюється зазвичай раз на тиждень; іноді частіше. До постійних авторів належать: Олексій Брунейський – молекулярний біолог, нейрофізіолог, біофізик; Віктор Досенко – патофізіолог та популяризатор науки; Ксенія Гулак – молекулярна генетикиня; Олександр Рундель – фізик; Ольга Маслова – клітинна біологиня; Тетяна Древицька – генетикиня та інші [16].

На сайті є такі категорії матеріалів (в дужках зазначено кількість інформації за темою): інформатика (2), історія (8), астрономія (10), біологія (83), відео (16), геонауки (2), Дні науки (25), економіка (2), клуб “Еволюція” (18), книжки (5), літературознавство (1), лекції (26), математика (14), медицина (46), наука та ЗМІ (9), наші проєкти (13), щеплення правдою (13), нейронауки (8), про сайт “Моя Наука” (18), психологія (2), фізика (19), хімія (4), Я так думаю (особистий блог) (46).

Стосовно публікацій, то на сайті немає коротких інформаційних заміток про науку, тут популярні розлогі статті. Теми матеріалів різноманітні – космос, медицина, наукові та медичні міфи, біологія, технології, археологія, зміна клімату, фізика, хімія, гуманітарні науки, медіаграмотність та критичне мислення, харчування, вакцинація та ін.

“Моя наука” також долучилась до виробництва подкастів. Наприклад, подкаст “Наука як по маслу” за участі авторів “Моя наука” від Громадського радіо [13].

Тема коронавірусу та пандемії також не оминула портал, на цю тему там опубліковано кілька матеріалів. Зокрема, про вакцинацію стаття Марії Оводюк “Як роблять вакцини?”, в якій пояснено принцип щеплення, його дію, про різні види вакцин, стадії розробки вакцини, доклінічні та клінічні випробування, фази клінічних випробувань, ліцензування та власне випуск вакцини [27].

Також на сайті є матеріали, котрі стосуються економіки в умовах коронавірусу та пандемії – “Пандемія чи локдаун: що швидше вб’є економіку”, у відеоматеріалі протяжністю 27 хв, на цю тему розмірковує економіст-аналітик Володимир Рапопорт [19].

Стосовно харчових звичок та харчування загалом, на сайті є матеріали біологині, популяризаторки науки та авторки науково-популярних книг Дарки Озерної. Наприклад, матеріал “Диявол в деталях. Харчові міфи, фейки та непорозуміння”, що належать до категорій біологія, медицина, щеплення правдою. У статті йдеться про здорові сніданки та з чого вони мають складатись, супи та їхню роль в лікуванні гастритів та панкреатитів, добова норма води, вживання м’яса, антибіотики, холестерол, ГМО, молоко та як все це впливає на життя та здоров’я людини. Цілю статті є розвіяти популярні міфи про харчування та допомогти пересічним людям скласти свій раціон правильно.

“Моя наука” є у таких соціальних мережах як Instagram, Facebook, Twitter, YouTube, де зазвичай діляться посиланнями на актуальні матеріали, котрі виходять на порталі. А також користувачі можуть отримувати e-mail розсилку від порталу, яку автори називають “Експрес e-mail доставка новин”.

На сайті можуть залишати коментарі зареєстровані учасники, для цього їм не обов’язково заходити в якусь зі соціальних мереж. На коментарі редактори проєкту активно відповідають.

Висновки. Українська науково-популярна журналістика точно має перспективи, окрім того є й спеціалізовані видання, або ж рубрики у інформаційних медіа. Аудиторія таких ЗМІ ще не є великою, проте рубрика про науку стає традиційною у великих українських медіа. Для науково-популярного медіа “Куншт” та науково-популярного порталу “Моя наука” є характерними схожі теми та їхній виклад. Тематика схожа й у “Громадське” (Наука), проте там поширені інформаційні матеріали про науку, натомість в “Куншт” та “Моя наука” популярними є розлогі статті та лонгріди науково-популярного характеру. Всі три ЗМІ є в соціальних мережах, де також просувають науково-популярний контент. “Моя наука” та “Куншт” також активно створюють науково-популярні подкасти на платформах Google Podcasts, Apple Podcasts та Spotify.

Науково-популярне медіа “Куншт” є експертнішим за “Моя наука”, в той час як “Громадське” (Наука) не є експертом у популяризації науки, проте добре, що є відповідна рубрика, яка є особливо активною та необхідною в період пандемії коронавірусу. “Моя наука” та “Куншт” публікують розлогі експертні матеріали, розвіюють міфи, активно комунікують з аудиторією, ведуть соцмережі та організовують різні науково-популярні активності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Science After Dark [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://experimentanium.com.ua/science-after-dark/>.
2. Антон Сененко. Від кількості до якості. Як еволюціонує популяризація науки в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=5746>.
3. Британські вчені заявили про науковий прорив, який прискорить розробку ліків. Над задачею працювали понад 50 років [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/britanskij-vcheni-zayavili-pro-naukovij-proriv-yakij-priskorit-rozrobku-likiv-nad-zadacheyu-pracuyovali-ponad-50-rokiv>.
4. Вакцина від COVID індонезійської Bio Farma показала ефективність 97 % [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/vakcina-vid-covid-indonezijskoyi-bio-farma-pokazala-efektivnist-97-odnak-kompaniya-ne-nadala-vsih-neobhidnih-dani>.
5. Голос наукопопу. Чому його так слабо чути? [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ms.detector.media/trends/1411978127/golos_naukopopu_chomu_yogo_tak_slabo_chuti.
6. Громадське [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Громадське_телебачення.
7. Засновниця проєкту InScience : В українській науці ще є талановиті люди, які не виїжджають за кордон [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/zasnovnitsya_proektu_insicence_v_ukrainskiy_nausti_sche_e_talanoviti_lyudi_yaki_ne_viihdzhayut_za_kordon/.
8. Коновець О. Ф. Методологічні проблеми популяризації історії науки і техніки. Популяризація науки в Україні : історія і сучасність. за ред. А. З. Москаленка, О. Ф. Коновця. К.: Хрещатик, 92.
9. Коронавірус – удруге й навіть утретє? Коли антитіла не лише не рятують, а й “допомагають” заразитися ще раз [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/koronavirus-udruge-j-navit-tretye-koli-antitila-ne-lishe-ne-ryatuyut-a-j-dopomagayut-zarazitisya-she-raz>.

10. Куншт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Куншт>.
11. Наука в метро [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/nauka-v-metro/>.
12. Наука та її популяризація : стан і перспективи розвитку в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=3988>.
13. Наука як по маслу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://my.science.ua/nauka-yak-po-maslu-podkasty-za-uchasti-avtoriv-moya-nauka-i-ne-tilky/>.
14. Нобелівську премію з фізики отримали троє дослідників чорних дір [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/nobelivsku-premiyu-z-fiziki-dali-za-chornu-diru-ta-supermasivnij-kompaktnij-obyekt-u-centri-nashoyi-galaktiki>.
15. Моя наука [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://my.science.ua/about/>.
16. Моя наука. Автори [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://my.science.ua/authors/>.
17. Моя подруга з темної матерії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://starylev.com.ua/moya-podrugaz-temnoyi-materiyi>.
18. Міфи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/mifi/>.
19. Пандемія чи локдаун : що швидше вб'є економіку? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://my.science.ua/pandemiya-chy-lokdaun-shho-shvydshe-vb-ye-ekonomiku/>
20. Популяризація науки [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Популяризація_науки
21. Подкасти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/podkasty/>.
22. Про коронавірус [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/texty/>.
23. Про Куншт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/pro-proekt/>.
24. Телеканал для пасажирів Way TV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://waytv.com.ua/>.
25. Чи є майбутнє в української науки? Фізик Антон Сененко про її 4 головні проблеми [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rubryka.com/article/anton-senenko/>.
26. Як роблять вакцини? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://my.science.ua/yak-robyat-vaktsyny/>.

REFERENCES

1. Science After Dark [Electronic resource]. Access mode: <http://experimentanium.com.ua/science-after-dark/>.
2. Anton Senenko. Vid kil'kosti do iakosti. Yak evoliutsionuie populiaryzatsiia nauky v Ukraini [Electronic resource]. Access mode: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=5746>.
3. British science declaread about science proryv, iakyj pryskoryt' rozrobku drugs. Nad zadacheiu pratsiuvaly ponad 50 years [Electronic resource]. Access mode: <https://hromadske.ua/posts/britanskij-vcheni-zayavili-pro-naukovij-proriv-yakij-priskorit-rozrobku-likiv-nad-zadacheyu-pracyuvali-ponad-50-rokiv>.
4. Vaksyna vid COVID indonezijs'koi Bio Farma pokazala efektyvnist' 97% [Electronic resource]. Access mode: <https://hromadske.ua/posts/vakcina-vid-covid-indonezijskoyi-bio-farma-pokazala-efektivnist-97-odnak-kompaniya-ne-nadala-vsikh-neobhidnih-dani/>.
5. Holos naukpopu. Chomu joho tak slabo chuty? [Electronic resource]. Access mode: https://ms.detector.media/trends/1411978127/golos_naukpopu_chomu_yogo_tak_slabo_chuti.
6. Hromads'ke [Electronic resource]. Access mode: https://uk.wikipedia.org/wiki/Громадське_телебачення.
7. Zasnovnytsia proektu InScience: V ukrains'kij nautsi sche ie talanovyti liudy, iaki ne vyizhdzhaiut' za kordon [Electronic resource]. Access mode: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/zasnovnytsya_proektu_inscience_v_ukrainskiy_nautsi_sche_e_talanoviti_lyudi_yaki_ne_viizhdzhayut_za_kordon/.
8. Konovets' O. F. Metodolohichni problemy populiaryzatsii istorii nauky i tekhniki. Populiaryzatsiia nauky v Ukraini : istoriia i suchasnist'. Za red. A. Z. Moskalenka, O. F. Konovtsia. K.: Khreschatyk, 92.
9. Koronavirus — udruhe j navit' utretie? Koly antytila ne lyshe ne riatuiut', a j “dopomahaiut” zarazytsiia sche raz [Electronic resource]. Access mode: <https://hromadske.ua/posts/koronavirus-udruhe-j-navit-utretie-koli-antitila-ne-lishe-ne-ryatuyut-a-j-dopomagayut-zarazitisya-she-raz>.
10. Kunsht [Electronic resource]. Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Куншт>.
11. Nauka v metro [Electronic resource]. Access mode: <https://kunsht.com.ua/nauka-v-metro/>.
12. Nauka ta ii populiaryzatsiia: stan i perspektivy rozvytku v Ukraini [Electronic resource]. Access mode: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=3988>.
13. Nauka iak po maslu [Electronic resource]. Access mode: <https://my.science.ua/nauka-yak-po-maslu-podkasty-za-uchasti-avtoriv-moya-nauka-i-ne-tilky/>.

14. Nobelivs'ku premiiu z fizyky otrymaly troie doslidnykiv chornykh dir [Electronic resource]. Access mode: <https://hromadske.ua/posts/nobelivsku-premiyu-z-fiziki-dali-za-chornu-diru-ta-supermasivnij-kompaktnij-ob'ekt-u-centri-nashoyi-galaktiki>.
15. Moia nauka [Electronic resource]. Access mode: <https://my.science.ua/about/>.
16. Moia nauka. Authors [Electronic resource]. Access mode: <https://my.science.ua/authors/>.
17. Moia podruha z temnoi materii [Electronic resource]. Access mode: <https://starylev.com.ua/moya-podruha-z-temnoyi-materiyi>.
18. Myths [Electronic resource]. Access mode: <https://kunsht.com.ua/mifi/>.
19. Pandemiia chy lokdaun: scho shvydshe vb'ie ekonomiku? [Electronic resource]. Access mode: <https://my.science.ua/pandemiya-chy-lokdaun-shho-shvydshe-vb-ye-ekonomiku/>.
20. Populyaryzatsiia nauky [Electronic resource]. Access mode: https://uk.wikipedia.org/wiki/Популяризація_науки/.
21. Podkasty [Electronic resource]. Access mode: <https://kunsht.com.ua/podkasty/>.
22. About koronavirus [Electronic resource]. Access mode: <https://kunsht.com.ua/texty/>.
23. About Kunsht [Electronic resource]. Access mode: <https://kunsht.com.ua/pro-proekt/>.
24. Telekanal dlia pasazhyriv Way TV [Electronic resource]. Access mode: <https://waytv.com.ua/>.
25. Chy ie majbutnie v ukrains'koi nauky? Fyzyk Anton Senenko pro ii 4 holovni problemy [Electronic resource]. Access mode: <https://rubryka.com/article/anton-senenko/>.
26. Yak robliat' vaktsyny? [Electronic resource]. Access mode: <https://my.science.ua/yak-roblyat-vaktsyny/>.

Marharyta Ivanytska

POPULARIZATION OF SCIENTIFIC CONTENT IN UKRAINE: ON THE EXAMPLE OF “MY SCIENCE”, “ART”, “PUBLIC” (SCIENCE)

The specifics of coverage of popular science materials on the example of such media as “Kunsht”, “Moya Nauka” and “Hromadske” (Science) are considered. The content and topics of materials, frequency of publication, genres, specifics of publications, the presence of these media in social networks and the diversity of content are analyzed.

The list of topics that most often cover the selected media, the quantity and quality of content published during the calendar month is analyzed. Also the quality of coverage of the topic of coronavirus SARS-CoV-2 and the pandemic of 2020, the development of a vaccine at all stages against the coronavirus SARS-CoV-2, its types and proven effectiveness.

The direction of movement of popular science media according to the definition of In Science. The list of Ukrainian popularizers of science is given.

The importance of popularization of science and daily development of science was emphasized, so that there is no gap between the knowledge of scientists and the knowledge of ordinary citizens, and the importance of creating new popular science media in Ukraine. And also on the study of the language of modern science, which is English. Because in this language, publications relating to science, technology, and all advanced scientific research are published. Thanks to English-language publications, promoters have the opportunity to learn about the latest discoveries and inventions. And thus, to quickly bring to the public the latest scientific knowledge. The small number of popular science media in Ukraine and the importance of filling this niche are emphasized, as the audience sees the need for it. And also in the importance of promoting popular science content through social networks such as YouTube, Instagram, Facebook, Twitter, Telegram.

The key directions of development of Ukrainian scientific popularization and its functions are outlined.

The definitions of the terms “popularization of science”, “popular science media” and the functions of popularization of science are given.

Keywords: science popularization, popular science content, popularization, popular science media.